

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Antwerpen

Vrijbroekpark

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Antwerpen
Vrijbroekpark

Titel:	Vrijbroekpark
Provincie:	Antwerpen
Gemeente:	Mechelen
Deelgemeente:	Mechelen
Bron:	Schepping: 2015-10-05 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301512
Coördinaten:	Breedte: 4.45951612019 Lengte: 51.0201063392

Primaire tekst

Het 'Vrijbroekpark' is gelegen tussen Dijle en Zenne, op grondgebied van de gemeente Mechelen. De begrenzing van dit park wordt gevormd door de bewoning van de stad Mechelen in het oosten, de Hombeekse Steenweg in het zuiden, de Uilmolenweg (parallel aan de autosnelweg E19 Antwerpen-Brussel) in het westen en de bewoning van de Stuivenbergbaan in het noorden. De geschiedenis van het 'Vrijbroek' klimt op tot 1260, toen een zekere Berthout de Groote, Heer van Mechelen, het oppervlakkig gebruik van de beemden verkocht. Het grootste gedeelte van haar geschiedenis is het Vrijbroek beemdengebied gebleven en werd het gebruikt als weiland. Zo herkennen we op de kabinetskaart van de Ferraris (1770-1778) het gebied al als aaneensluitend moerassig weiland, grenzend aan de meanderende loop van de Zenne. In 1832 deed het Vrijbroek korte tijd dienst als oefenterrein voor het Franse leger dat langs Mechelen trok om Antwerpen in te nemen. Na het vertrek van de Fransen werd het echter al snel terug door de plaatselijke bevolking als weiland gebruikt. Waar het stadsbestuur reeds verschillende eeuwen de Heer van Mechelen had opgevolgd als bestuurlijk opzichter, kwam in 1865 het Vrijbroek echt in handen van de stad Mechelen. De beemden van het Vrijbroek bleven in gebruik als weiland, doch de gebruiker moest nu inwoner van Mechelen zijn. Deze toestand blijft onveranderd tot de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart uit 1903 herkennen we nog steeds de beemden, weliswaar opgedeeld in kleine percelen, maar uit de literatuur weten we dat een aanzienlijk gedeelte van het gebied in 1929 door de provincie werd gekocht en opengesteld voor het publiek. Het park dat nu de oostelijke helft van het Vrijbroek beslaat, dateert uit deze periode en wordt gekenmerkt door bospercelen die van elkaar worden gescheiden door een dichte padenstructuur en een grachtenstelsel. Verder omvat het een opvallende rozentuin en de resten van een voormalige spiegelvijver. Vandaag wordt het als Provinciaal Domein sterk getekend door recreatieve infrastructuur. Van de oostelijke helft van het Vrijbroek ging een gedeelte verloren door de aanleg van de autosnelweg E19 Antwerpen-Brussel. Het resterende gebied bleef echter tot op vandaag kleinschalig landbouwgebied met afwisselend bos en weiland en een aantal bomenrijen. De perceelsstructuur, zoals die is te herkennen op de topografische kaarten van de 2de helft van de 19de eeuw, is mooi bewaard gebleven.

Ten gevolge van de expansie van de stad Mechelen en de verdichting van de wegeninfrastructuur, is het Vrijbroekpark en het aangrenzend relict van het vroegere landbouwgebied verdrongen in een eilandpositie. De grote waarde van dit gebied is dan ook dat zij een aangename groene vlek aan de rand van het stedelijk gebied vormt.

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Antwerpen
Vrijbroekpark

- Topografische kaarten van België, Herziening derde editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1900-1930, schaal 1:20.000.

Datum: 2001

Titel Text: Vrijbroekpark (Landschapsatlas 2001)

Grafische documenten

Educatief verkeersparkje in het Vrijbroekpark (Bastiaens, Jan, 15-09-2015, ©Vlaamse Gemeenschap)

Jonge dreefbeplanting in het Vrijbroekpark (Bastiaens, Jan, 15-09-2015, ©Vlaamse Gemeenschap)

Resterende graslanddepressie in het Vrijbroekpark (Bastiaens, Jan, 15-09-2015, ©Vlaamse Gemeenschap)

Canna-tuin in het Vrijbroekpark (Bastiaens, Jan, 15-09-2015, ©Vlaamse Gemeenschap)

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Antwerpen
Vrijbroekpark

Golvende parkbosrand in het Vrijbroekpark (Bastiaens, Jan, 15-09-2015, ©Vlaamse Gemeenschap)

Overluisfelde zitbanken in het Vrijbroekpark (Bastiaens, Jan, 15-09-2015, ©Vlaamse Gemeenschap)

Rozentuin in het Vrijbroekpark (Bastiaens, Jan, 15-09-2015, ©Vlaamse Gemeenschap)

Relaties

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120181>

Beknopte karakterisering

Typologie: openbare parken, parkbossen, rozentuinen, vijvers